

УДК 378.011.3-051:78]:37.016:78

DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2026.33.363844>

Наталія Сулаєва, м. Полтава

<https://orcid.org/0000-0001-5066-8605>

Володимир Яковлев, м. Полтава

<https://orcid.org/0000-0003-4057-8897>

ЗМІСТОВІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПРАКТИКУМУ ЗІ ШКІЛЬНОГО РЕПЕРТУАРУ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті представлено науково-методичний аналіз змісту та методів навчання освітнього компонента «Практикум зі шкільного репертуару» в рамках професійної підготовки майбутніх учителів музики. Актуальність дослідження визначається необхідністю розвитку комплексу виконавських, педагогічних і культурологічних компетентностей у студентів ЗВО, забезпечення їхньої готовності до організації сучасних уроків музики в ЗЗСО. Виділено роль шкільного вокального репертуару як важливого чинника інтеграції освітнього, виховного та культурного потенціалу музики.

Структура змісту курсу характеризується поєднанням фольклору, народних пісень та їх обробок, класичних і сучасних дитячих творів з урахуванням вікових, психофізіологічних та індивідуальних особливостей учнів. Обґрунтовано педагогічну цінність використання вокальних вправ, ритмічних ігрових пісень, народного та сучасного авторського репертуару як засобу формування професійних компетентностей майбутніх учителів музики. Особлива увага приділяється регіональному музичному матеріалу, який сприяє формуванню національно-патріотичних орієнтацій, культурної ідентичності та усвідомлення цінності місцевої музичної спадщини.

Методичні особливості викладання практикуму включають поетапну роботу з репертуаром, інтеграцію співочої, інструментально-виконавської, рухової та музично-ритмічної діяльності, варіативність педагогічних прийомів і адаптацію навчальних матеріалів до освітніх можливостей дітей різного віку.

Зроблено висновок, що розгляд змістовних і методичних особливостей навчальної дисципліни «Практикум зі шкільного репертуару» забезпечує всебічну, практично-орієнтовану підготовку майбутніх учителів музики. Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням конвергенції практикуму з іншими компонентами освітньо-професійної програми «Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)», що може сприяти формуванню інтегрованих музично-педагогічних компетентностей у майбутніх учителів.

Ключові слова: *практикум зі шкільного репертуару; підготовка майбутніх учителів музики; шкільний музичний репертуар; музично-педагогічні компетентності; національна музична освіта; практико-орієнтована мистецька освіта.*

Постановка проблеми. Система підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва передбачає формування у здобувачів освіти компетентностей, які б дали їм можливість на високому професійному рівні впливати на формування гармонійно розвинутої, духовно багатой, щасливої молоді людини. В цьому контексті актуальним є ґрунтовне засвоєння майбутніми вчителями теоретичних і практичних основ музичної освіти молодого покоління. З-поміж практико орієнтованих дисциплін, що пропонуються освітньо-професійними програмами (ОПП) «Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)» закладів вищої педагогічної освіти важливе місце займає освітня компонента «Практикум зі шкільного репертуару».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цінність використання відповідних вокальних творів у процесі музичного виховання дітей підкреслювалася видатними українськими музикантами минулого М. Лисенком, К. Стеценком, М. Леонтовичем, В. Верховинцем та ін. Зокрема засновник української національної композиторської школи М. Лисенко (1842 – 1912 рр.) сформував засадничі принципи створення та добору українського дитячого музичного репертуару; К. Стеценко (1882 – 1922 рр.) у своїх дитячих піснях і хорових творах орієнтувався на вікові можливості дитячого голосу, інтонаційну природність мелодики та виховний потенціал народнопісенної традиції; М. Леонтович (1877 – 1921 рр.) поглибив роботу з вітчизняним дитячим репертуаром, зокрема створив численні обробки народних пісень для дітей, які звучать у виконанні хорових колективів і дотепер (Аристова, 2018; Бенч-Штокало, 2010; Падалка, 2008). Ідеї корифеїв української музичної культури знайшли свій розвиток у музично-педагогічній практиці В. Верховинця (1880 – 1938 рр.). Митцеві вдалося створити унікальний синкретичний пласт дитячого музично-ігрового репертуару, на основі якого виформувався самобутній напрям музично-естетичного виховання української молоді, заснований на поєднанні співу, руху і гри (Верховинець, 1989). Надбання видатних педагогів минулого не втратили своєї методичної, виховної та мистецької цінності в сучасній освітній практиці. Вони стали підґрунтям для подальшого розвитку наукових підходів до проблеми добору та педагогічного опрацювання шкільного музичного репертуару. В сучасних українських дослідженнях ці

положення набувають нового осмислення в контексті професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

На увагу заслуговують праці українських науковців О. Бенч-Шокало (2010), І. Гринчук (2025), Є. Карпенка, О. Ігнатівської (2021), О. Олексюк (2013), Г. Падалки (2008), О. Петрикової (2018), С. Селезньова, Ю. Кшивака, Я. Новосадова (2024) та ін., у яких ідеї національного музичного виховання осмислюються в контексті фахової підготовки педагогів-митців. Дослідники підкреслюють необхідність поєднання засвоєння шкільного пісенного репертуару з розвитком вокально-інструментальних умінь і методичної компетентності майбутніх учителів. У наукових працях репертуар розглядається як важливий чинник інтеграції навчального, виховного й культуротворчого потенціалу музичного мистецтва, а також як засіб розвитку вокально-хорових, виконавських і художньо-естетичних умінь учнів. Окрему увагу науковці приділяють формуванню в майбутніх учителів здатності адаптувати шкільний репертуар до різних освітніх умов і рівнів розвитку музичних здібностей школярів, що забезпечує наступність традицій національної музичної педагогіки в сучасній освітній практиці.

Слід наголосити й на тому, що нормативно-методичні орієнтири сучасної загальної мистецької освіти, визначені в «Інструктивно-методичних рекомендаціях щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти» МОН України (2023), спрямовують педагога на організацію активної музичної діяльності учнів, що поєднує спів, виконання та інтерпретацію музичних творів. Такий підхід підсилює значення шкільного репертуару як засобу формування музичної грамотності, творчості та музично-естетичної культури учнів, а також визначає його провідну роль у практико-зорієнтованій підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва.

У зарубіжному науковому дискурсі вивчаються різні напрями підготовки фахівців музичної галузі, зокрема, в умовах нестабільності (Burland, Mellor, & Bates, 2023), міжкультурного діалогу, де важливого значення набувають етнокультурологічні засади професійної освіти (Cortés, & Dietz, 2025), інтеграції музичного та академічного середовищ у ЗВО (Hertzog, 2023, 2025) тощо. Для нашого дослідження корисні експериментально виважені

рекомендації щодо укладання освітніх програм для бакалаврів музики, які мають спиратися «на три стовпи – творчість, різноманітність та інтеграція», де «композиція, імпровізація, виконавство та теоретико-культурно-історичні музичні дослідження повинні викладатися цілісно», забезпечуючи «індивідуальну траєкторію розвитку» майбутніх фахівців (Myers, 2016, p. 293).

Накопичений науково-педагогічний досвід минулого та сучасні вимоги до професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва актуалізують потребу в аналізі ролі та специфіки практикуму зі шкільного репертуару як складника практико зорієнтованої мистецько-педагогічної освіти.

Мета статті полягає в дослідженні змістових і методичних особливостей викладання практикуму зі шкільного музичного репертуару для майбутніх учителів музичного мистецтва.

Завданнями дослідження визначено: науково-методичний аналіз змісту та методів навчання освітнього компонента «Практикум зі шкільного репертуару» в рамках професійної підготовки майбутніх учителів музики; структурувати зміст досліджуваної навчальної дисципліни; виявити методичні особливості викладання практикуму зі шкільного репертуару в закладах вищої освіти; 4) накреслити перспективи подальшого дослідження порушеної наукової проблеми.

Для проведення дослідження використано комплекс **методів**, що відповідають його меті і завданням: аналіз нормативної та науково-методичної літератури – для визначення теоретичних основ формування компетентностей майбутніх учителів музичного мистецтва та ролі шкільного репертуару в професійній підготовці; контент-аналіз музичних творів шкільного репертуару – для виявлення їхнього освітнього, виховного й культуротворчого потенціалу та особливостей використання в практикумі; педагогічна інтерпретація репертуару – для аналізу методичних прийомів поетапного опрацювання музичного матеріалу, інтеграції співу, руху та музично-ритмічних вправ; метод узагальнення теоретичних і практичних аспектів викладання дисципліни, визначення взаємозв'язку змістових і методичних особливостей у підготовці майбутніх учителів музики.

Виклад основного матеріалу. Важливим чинником якісної професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва

в закладах вищої педагогічної освіти є конвергентність теоретичного та практичного складників. У центрі уваги нашого дослідження – практико зорієнтована її частина – оволодіння майбутніми фахівцями освітньою компонентою (ОК) «Практикум зі шкільного репертуару» ОПП «Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)». Засвоєння цієї ОК передбачає: формування у здобувачів освіти навичок виконання шкільного музичного репертуару; розвиток умінь здійснювати підбір вокальних творів відповідно до віку, рівня розвитку музичних здібностей і вподобань учнів; набуття професійних навичок організації індивідуальних, групових і колективних форм надання освіти; засвоєння методик ефективного використання шкільного репертуару для розвитку музичності, виконавських умінь і музично-естетичної культури учнів ЗЗСО.

Досягнення зазначених компетентностей у майбутніх учителів музичного мистецтва можливе за умови викладання дисципліни «Практикум зі шкільного репертуару» з урахуванням змістових і методичних особливостей, які в сукупності забезпечують комплексну професійну підготовку здобувачів вищої освіти. Змістові особливості дисципліни визначають добір, структуру та художньо-педагогічний потенціал репертуару, його жанрове, стильове, національне й регіональне наповнення, а також спектр музичних і педагогічних компетентностей, що формуються в процесі його опанування. Методичні особливості своєю чергою відображають способи, форми й послідовність роботи з репертуаром, педагогічні прийоми його освоєння, принципи поетапного ускладнення та адаптації до вікових і психофізіологічних можливостей учнів, а також інтеграцію співу й музично-ритмічної діяльності в освітньому процесі.

Відповідно змістова наповненість дисципліни передбачає, перш за все, наявність різноманітного репертуару, який умовно можна поділити на кілька груп: поспівки та ритмічні ігрові пісні; народні твори та їх обробки; класичні вокальні й інструментально-вокальні твори, адаптовані для шкільного виконавства; пісні сучасних авторів для дітей. Використання, до прикладу, поспівок і ритмічних ігрових пісень у ході викладання практикуму зі шкільного репертуару є важливим для формування базових музичних навичок майбутніх учителів музичного мистецтва та

розвитку їхньої педагогічної компетентності. Поспівки зазвичай мають прості мелодії та повторювані ритмічні структури, які легко засвоюються. Такими можуть бути «Я маленький хлопчик», «Іди, іди, дощику», «Два півники», «Унадився журавель» тощо. Наголосимо, що значна кількість поспівок і ритмічних ігрових пісень має народне походження, що є надзвичайно важливим, оскільки вони ґрунтуються на традиційних інтонаційних моделях українського фольклору, близьких і доступних для сприйняття та відтворення і дорослими, і дітьми.

Поряд із фольклорними зразками у практикумі зі шкільного репертуару використовуються й авторські поспівки дидактичного спрямування, представлені, зокрема у працях О. Бенч-Шокало (2010) та Г. Падалки (2008). Авторки трансформували поняття «поспівки» та подають їх переважно у формі вокальних та інтонаційно-ритмічних вправ, при цьому зберігається їхня навчальна, розвивальна й методична функції. Поспівки та вправи, подані як короткі вокальні формули, створені з урахуванням вікових можливостей дитячого голосу та спрямовані на формування початкових вокально-інтонаційних і ритмічних навичок. Використання таких творів під час вивчення дисципліни дає змогу здобувачам освіти зосередитися на точності інтонування, правильній артикуляції, контролі тембру голосу чи сили звуку. Систематичне їх виконання сприяє оволодінню майбутніми вчителями музичного мистецтва основами вокальної техніки, тренуванню пам'яті, уважності й слухової концентрації, що є необхідними передумовами для подальшого освоєння більш складного шкільного репертуару.

Ритмічні ігрові пісні поєднують вокальне виконання з руховою активністю, що забезпечує синкретичний навчальний досвід, у якому музика й рух взаємно підсилюють процес сприйняття. Виконання таких пісень сприяє розвитку ритмічної чутливості, координації рухів, моторики та емоційної виразності студентів, а також формує їхню готовність до використання музично-рухових форм роботи в освітньому процесі ЗЗСО. До ігрових пісень належать, зокрема, твори, представлені в збірнику «Весняночка» В. Верховинця (1989): «А ми просо сіяли», «Подоряночка», «Прилетіли журавлі», «Мак»,. Систематичне застосування поспівок, вокальних вправ і ритмічних ігрових

пісень у процесі оволодіння дисципліною «Практикум зі шкільного репертуару» забезпечує розвиток базових вокальних і ритмічних навичок майбутніх учителів; формування педагогічних умінь адаптувати репертуар до різних вікових груп учнів; підготовку до організації інтерактивної та творчої музичної діяльності у школі.

Поряд із поспівками, вокальними вправами та ритмічними ігровими піснями важливе місце у змістовому наповненні практикуму посідають українські народні пісні та їх обробки, що традиційно входять до шкільного репертуару, як-от: «Ой на горі жито», «Ой є в лісі калина», «Ой, заграйте, дударики» тощо. Значне місце посідають обробки М. Лисенка «Пісня Лисички» з дитячої опери «Коза-дереза», «Котику сіренький»; М. Леонтовича «Щедрик», «Дударик», «Грицю, Грицю, до роботи»; В. Верховинця «Сидить Василь на припічку», «Гляньте, діточки малі», «Був собі журавель» та ін. Їх використання розширює музично-педагогічний досвід майбутніх учителів та сприяє глибшому осмисленню національної музичної традиції як основи художнього й виховного впливу. Опрацювання таких творів формує у здобувачів освіти цілісне уявлення про жанрове розмаїття української народнопісенної спадщини, її інтонаційні, ладові та ритмічні особливості, а також специфіку художньо-педагогічної адаптації народного матеріалу для дитячої аудиторії. Це створює передумови для організації в майбутньому змістовного, емоційно насиченого й культурно зорієнтованого уроку музичного мистецтва. Тож, уведення народних пісень та їх авторських обробок у зміст практикуму зі шкільного репертуару є педагогічно доцільним і методично виправданим, оскільки забезпечує наступність національних музично-виховних традицій, сприяє формуванню професійної, національно зорієнтованої музично-педагогічної компетентності майбутнього вчителя та підвищує якість його готовності до практичної роботи в ЗЗСО.

Сучасна дитина, яка живе в умовах динамічного та інформаційно насиченого простору, проявляє інтерес до виконання сучасних пісень, що відображають її емоційний досвід, світогляд і культурне середовище. традиційними дитячими творами минулого та авторськими композиціями, наприклад, М. Глінки, сл. Н. Забіли «Не щечечи, соловейку», М. Ведмедері, сл. В. Кленца «Наша

мова», Ю. Михайленка «Пісня про матусю» тощо. Доцільним є включення у практикум зі шкільного репертуару дитячих пісень сучасних українських композиторів, створених спеціально для дітей різного віку. Такі твори виконують декілька педагогічних функцій: сприяють формуванню вокальних і ритмічних умінь майбутніх учителів музики та розвитку слухової й інтонаційної культури; забезпечують ознайомлення із сучасною музичною мовою, новими жанровими формами та актуальною тематикою, що дозволяє адаптувати навчальний матеріал до інтересів і запитів сучасних учнів; розвивають здатність майбутніх педагогів творчо інтерпретувати матеріал, поєднувати спів із рухом, музично-ритмічними іграми та елементами сценічної діяльності, що є важливим в організації інтерактивного та емоційно насиченого уроку музичного мистецтва. Прикладами сучасних дитячих пісень, корисних для використання в процесі навчання здобувачів освіти практикуму зі шкільного репертуару, можуть бути: «Пісенька каченят» Ж. Колодуб, сл. В. Орлова, «Вперше осінь йшла до школи» муз. і сл. О. Лобової, «Щебетали горобці» муз. і сл. А. Мігай.

Особливу увагу в ході оволодіння здобувачами освіти цієї ОК варто приділяти творам, створеним сучасними композиторами рідного краю, які поєднують педагогічні, естетичні та культуротворчі функції. Так, для здобувачів вищої освіти полтавського регіону доцільно пропонувати твори Н. Май «Добрий ранок, Україно», «Я зичу вам щастя», «Мій тато», «Мамині очі»; О. Крюкової «Іду до школи», «Сонечко», «Чарівна музика»; В. Раковського «Білочка», «Цуценя», «Пелікан» тощо. Опрацювання таких творів формує у здобувачів освіти усвідомлення цінності музичної культури рідного краю, розвиває почуття приналежності до локальної мистецької традиції, виховує повагу до творчості сучасних українських композиторів і сприяє становленню національно-патріотичних орієнтацій. Водночас використання регіонального пісенного матеріалу в освітньому процесі забезпечує наступність між професійною підготовкою майбутніх педагогів і культурно-освітнім середовищем ЗЗСО, орієнтованим на виховання любові до «малої батьківщини» та збереження музичних традицій регіону.

Тож, змістовою особливістю викладання курсу «Практикум зі шкільного репертуару» є те, що різні групи вокальних творів (від фольклорних та авторських поспівок до обробок народних пісень, творів класичних і сучасних композиторів для дітей) забезпечують комплексний розвиток вокально-інструментальних (спів під власний акомпанемент), ритмічних та педагогічних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва.

Ще однією важливою особливістю цієї ОК є розвиток у майбутніх учителів музичного мистецтва професійної здатності адаптувати шкільний пісенний репертуар до вікових, психофізіологічних та індивідуальних особливостей учнів. Такий процес передбачає формування навичок добору відповідних творів та вмінь організовувати їхнє виконання в індивідуальних, групових та колективних формах навчальної діяльності учнів. Так, для молодших школярів учителі в майбутньому обиратимуть твори з простими мелодіями, доступною ритмікою та структурою, що забезпечує опанування базових умінь. Для учнів середнього та старшого шкільного віку – складніші вокальні зразки, які сприятимуть розвитку творчого мислення, вокальних, слухових і ансамблевих навичок тощо (Аристова, 2018; Сбітнева, 2017).

Важливою особливістю є й інтеграція навчального, виховного та культуротворчого потенціалів пісенного матеріалу, який пропонується майбутнім учителям музичного мистецтва в межах дисципліни «Практикум зі шкільного репертуару». Навчальний аспект реалізується шляхом розвитку професійних умінь виконання, акомпанементу та принципів добору репертуару для дітей з різним рівнем музичних здібностей; виховний – у становленні естетичного смаку, патріотичних почуттів, емоційної та соціальної компетентності; культуротворчий – через ознайомлення з народною спадщиною, регіональними творами та сучасною авторською музикою, що забезпечує збагачення музичної культури та утвердження творчої ідентичності майбутнього вчителя-музиканта (Олексюк, 2013).

Методика викладання дисципліни «Практикум зі шкільного репертуару» ґрунтується на багатокомпонентній структурі курсу та спрямована на ефективну роботу з різними групами вокального матеріалу. В цьому контексті методика викладання орієнтується

не лише на засвоєння репертуару, а передовсім на формування в майбутніх учителів музичного мистецтва здатності педагогічно доцільно, поетапно й творчо працювати з ним у шкільній практиці.

Однією з найважливіших методичних особливостей роботи зі здобувачами освіти під час вивчення ОК «Практикум зі шкільного репертуару» є поетапна організація освітньої діяльності: від простих форм вокально-ритмічної роботи до вирішення складних виконавських і педагогічних завдань. На початкових етапах перевага надається використанню коротких вокальних формул, поспівок і ритмічних вправ, які виконують функцію розспівування, розвитку інтонаційної точності, дикції, дихання та ритмічної координації. Надалі методика ускладнюється через уведення народних пісень, їх обробок і авторських творів, що вимагають свідомого інтонаційного контролю, розвиненого гармонічного слуху, художньої інтерпретації та вміння поєднувати спів із музично-ритмічними рухами.

Важливою методичною особливістю є інтеграція різних видів музичної діяльності на заняттях із практикуму зі шкільного репертуару – співу, руху, інструментального супроводу, ігрових і сценічних елементів. Це своєю чергою формує у здобувачів освіти практичні навички організації інтерактивних форм роботи з дітьми, що є особливо важливим для сучасного уроку музичного мистецтва.

Методика викладання практикуму також передбачає варіативність педагогічних прийомів залежно від жанрових, стильових і регіональних особливостей репертуару. Опрацювання народних пісень і їх обробок супроводжується використанням прийомів образно-асоціативного аналізу, ігрової драматизації, залученням елементів традиційної культури, що поглиблює розуміння національної музичної спадщини. Робота з репертуаром для дітей орієнтована на розвиток творчої інтерпретації, актуалізацію емоційного змісту музики та формування у майбутніх педагогів усвідомлення значущості музичної культури рідного краю.

Суттєвою методичною особливістю є адаптація репертуару й способів його опрацювання до вікових і психофізіологічних можливостей дітей. У процесі навчання майбутні вчителі оволодівають уміннями змінювати темп, тональність, форму

виконання твору, добирати відповідні рухові чи ігрові елементи, що забезпечує педагогічну гнучкість і готовність працювати з учнями різного віку та рівня розвитку музичних здібностей.

Узагальнимо, що методичні особливості викладання дисципліни «Практикум зі шкільного репертуару» полягають у поетапній організації навчального процесу, інтеграції різних видів музичної діяльності, варіативності педагогічних прийомів та адаптації репертуару до освітніх потреб і можливостей учнів. Реалізація цих методичних підходів забезпечує цілісну професійну підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва та формує їхню готовність до організації змістовної, творчої й культурно зорієнтованої музично-педагогічної діяльності в ЗЗСО.

Висновки. У професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва важливе значення має формування компетентностей, які забезпечують високий рівень виконавської, педагогічної та творчої діяльності. У цьому контексті дисципліна «Практикум зі шкільного репертуару» є цінним освітнім компонентом. Використання різних груп вокальних творів (поспівки та ритмічні ігрові пісні; народні твори та їх обробки; класичні вокальні й інструментально-вокальні твори, адаптовані для шкільного виконавства; пісні сучасних авторів для дітей) забезпечує комплексний розвиток вокальних, ритмічних, інструментально-виконавських і педагогічних умінь майбутніх учителів. Зміст дисципліни передбачає добір репертуару з урахуванням його жанрового, національного, регіонального наповнення, що сприяє розвитку музичної культури та естетичного смаку, формуванню патріотичних цінностей та створює умови для розвитку творчого потенціалу й самовираження здобувачів освіти.

Методичні підходи до викладання практикуму, зокрема поетапне ускладнення репертуару, інтеграція співу, руху та музично-ритмічної діяльності, адаптація до психофізіологічних і індивідуальних особливостей учнів, забезпечують ефективне формування професійних музичних компетентностей, необхідних для майбутньої педагогічної практики, а також розвиток умінь організовувати інтерактивні та культуротворчі форми роботи з учнями в школі.

Перспективним напрямом подальших досліджень є вивчення конвергенції ОК «Практикум зі шкільного репертуару» з іншими компонентами ОПП «Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)», зокрема з основним музичним інструментом, постановкою голосу, диригуванням і методикою викладання мистецтва та інші, що дозволить підвищити ефективність формування музично-педагогічних компетентностей майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої педагогічної освіти.

Список використаної літератури

- Аристова, Л. С. (2018). *Методика музичного навчання та виховання: навчальний посібник*. Ілюн.
- Бенч-Шокало, О. Г. (2010). *Хорознавство. Хорова культура України: навчальний посібник*. НПУ імені М. П. Драгоманова.
- Верховинець, В. М. (1989). *Весняночка: Ігри з піснями для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку (5-е вид.)*. Музична Україна.
- Гринчук, І. П. (2025). Оволодіння виконавським навчальним репертуаром: проблема педагогічної екстраполяції. *Мистецтво та освіта*, 2(116), 55-60. [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2025-2\(116\)-55-60](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2025-2(116)-55-60)
- Карпенко, Є. В., Ігнатівська, О. І. (2021). *Практикум з шкільного репертуару: навчально-методичний посібник*. ФОП Цьома С. П.
- Міністерство освіти і науки України. (2023). *Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році*. *Мистецька освітня галузь*. <https://mon.gov.ua/IMR-2023-2024-Mystetska.osvit.haluz.pdf>
- Олексюк, О. М. (2013). *Музична педагогіка: навчальний посібник*. КНУ імені Б. Грінченка.
- Падалка, Г. М. (2008). *Педагогіка мистецтва: Теорія і методика музичного навчання*. Освіта України.
- Сбітнева, Л. М. (2017). *Методика музичного виховання: методичні рекомендації*. ДЗ «ЛНУ ім. Т. Шевченка».
- Селезньов, С. М., Кшивак, Ю. І., Новосадов, Я. Г. (2024). Виконавсько-інструментальна майстерність майбутніх учителів музичного мистецтва: теоретичний аспект. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*, 31, 101-106. <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series14.2024.31.14>
- Яковлев, В. П. (2021). Формування фахових компетентностей майбутнього вчителя музики на практикумі зі шкільного репертуару. *Естетика і етика педагогічної дії*, 24, 173-181. <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2021.24.255922>
- Burland, K., Mellor, L., & Bates, C. (2023). Employability ecosystems in music: (Re)navigating a life in music (in precarious times). *Arts and Humanities in Higher Education*, 22(1), 26–44. <https://doi.org/10.1177/14740222221125629>
- Cortés, L. S. M., & Dietz, G. (2025). Indigenous Knowledge in Mexican Higher Education: Lessons from Intercultural Universities. *Comparative Education Review* Open source preview, 69(4), 728–748. <https://doi.org/10.1086/738273>
- Hertzog, J. (2023). '#Trending: environmental perception in US higher music education'. *Journal of Popular Music Education*, 8(1), 27–45. https://doi.org/10.1386/jpme_00117_1

- Hertzog, J. (2025). The relationship between environmental perception and organizational adaptation strategy at the single discipline level: The case of higher music education. *Arts and Humanities in Higher Education*, 24(3), 239–258. <https://doi.org/10.1177/14740222241313305>
- Myers, D. E. (2016). Creativity, diversity, and integration: radical change in the bachelor of music curriculum. *Arts and Humanities in Higher Education*, 15(3-5), 293–307. <https://doi.org/10.1177/1474022216647378>

Nataliia Sulaeiva, Volodymyr Yakovlev

CONTENT AND PEDAGOGICAL APPROACHES TO TEACHING THE SCHOOL REPERTOIRE PRACTICUM IN THE COURSE OF FUTURE MUSIC TEACHER TRAINING

The article presents a scientific and methodological analysis of the content and teaching methods of the educational component “Practicum in School Repertoire” within the professional training of future music teachers. The relevance of the study is determined by the need to develop a complex of performance, pedagogical, and cultural competencies in higher education students, ensuring their readiness to organize contemporary music lessons in secondary schools. The role of school vocal repertoire is highlighted as an important factor in integrating educational, educational, and cultural potential of music.

The content structure of the course is characterized by a combination of folklore, folk songs and their arrangements, classical and contemporary children’s compositions, taking into account the age, psychophysiological, and individual characteristics of pupils. The pedagogical value of using vocal exercises, rhythmical play songs, folk, and modern authorial repertoire is justified as a means of forming both basic and advanced musical competencies of future music teachers.

The methodological features of teaching the practicum include stepwise repertoire work, integration of singing, movement, and musical-rhythmic activities, variability of pedagogical techniques, and adaptation of learning materials to the educational capacities of children of different ages. Particular attention is paid to regional musical material, which fosters national-patriotic orientations, cultural identity, and awareness of the value of local musical heritage.

It is concluded that consideration of the content and methodological features of the “Practicum in School Repertoire” ensures comprehensive, practice-oriented preparation of future music teachers. Prospects for further research are related to examining the convergence of the practicum with other components of the educational-professional program “Secondary Education (Arts. Music Education),” which can enhance the formation of integrated musical-pedagogical competencies in future teachers.

Keywords: *School Repertoire Practicum, training of future music teachers, School Music Repertoire, music pedagogical competencies, national music education, practice-oriented art Education.*

References

- Arystova, L. S. (2018). *Metodyka muzychnoho navchannia ta vykhovannia [Methodology of music teaching and education]: navchalnyi posibnyk*. Ilion [in Ukrainian].
- Bench-Shokalo, O. H. (2010). *Khoroznavstvo. Khorova kultura Ukrainy [Choral studies: Choral culture of Ukraine]: navchalnyi posibnyk*. NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].
- Burland, K., Mellor, L., & Bates, C. (2023). Employability ecosystems in music: (Re)navigating a life in music (in precarious times). *Arts and Humanities in Higher Education*, 22(1), 26–44. <https://doi.org/10.1177/14740222221125629>

- Cortés, L. S. M., & Dietz, G. (2025). Indigenous Knowledge in Mexican Higher Education: Lessons from Intercultural Universities. *Comparative Education Review* *Open source preview*, 69(4), 728–748. <https://doi.org/10.1086/738273>
- Hertzog, J. (2023). ‘#Trending: environmental perception in US higher music education’. *Journal of Popular Music Education*, 8(1), 27–45. https://doi.org/10.1386/jpme_00117_1
- Hertzog, J. (2025). The relationship between environmental perception and organizational adaptation strategy at the single discipline level: The case of higher music education. *Arts and Humanities in Higher Education*, 24(3), 239–258. <https://doi.org/10.1177/14740222241313305>
- Hrynchuk, I. P. (2025). Ovolodinnia vykonavskym navchalnym reperturom: problema pedahohichnoi ekstrapoliatsii [Mastering the performing educational repertoire: the problem of pedagogical extrapolation]. *Mystetstvo ta osvita [Art and Education]*, 2(116), 55–60. [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2025-2\(116\)-55-60](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2025-2(116)-55-60) [in Ukrainian].
- Karpenko, Ye. V., & Ihnatovska, O. I. (2021). *Praktykum z shkilnoho repertuaru [Practicum on school repertoire]: navchalno-metodychnyi posibnyk*. Sumskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni A. S. Makarenka. FOP Tsoma S.P. [in Ukrainian].
- Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2023). *Instruktyvno-metodychni rekomendatsii shchodo vykladannia navchalnykh predmetiv / intehrovanykh kursiv u zakladakh zahalnoi serednoi osvity u 2023/2024 navchalnomu rotsi*. *Mystetska osvitalia haluz [Instructional and methodological recommendations for teaching subjects/integrated courses in general secondary education in 2023/2024 school year: Art educational field]*. <https://mon.gov.ua/IMR-2023-2024-Mystetska.osvit.haluz.pdf> [in Ukrainian].
- Myers, D. E. (2016). Creativity, diversity, and integration: radical change in the bachelor of music curriculum. *Arts and Humanities in Higher Education*, 15(3-5), 293–307. <https://doi.org/10.1177/1474022216647378>
- Oleksiuk, O. M. (2013). *Muzychna pedahohika [Music pedagogy]: navch. posib*. KNU imeni B. Hrinchenka [in Ukrainian].
- Padalka, H. M. (2008). *Pedahohika mystetstva: Teoriia i metodyka muzychnoho navchannia [Pedagogy of arts: Theory and methodology of music education]*. Osvita Ukrainy [in Ukrainian].
- Sbitneva, L. M. (2017). *Metodyka muzychnoho vykhovannia [Methodology of music education]: metodychni rekomendatsii*. DZ “LNU im. T. Shevchenka” [in Ukrainian].
- Seleznov, S. M., Kshyvak, Yu. I., & Novosadov, Ya. H. (2024). Vykonavsko-instrumentalna maisternist maibutnykh uchyteliv muzychnoho mystetstva: teoretychnyi aspekt [Performing and instrumental skills of future teachers of musical art: theoretical aspect]. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnogo universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Serii 14. Teoriia i metodyka mystetskoi osvity [Scientific journal of the Mykhailo Dragomanov Ukrainian State University. Series 14. Theory and methodology of art education]*, 31, 101–106. <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series14.2024.31.14> [in Ukrainian].
- Verkhovynets, V. M. (1989). *Vesnianochka: Ihry z pisniamy dlia ditei doshkilnoho i molodshoho shkilnoho viku [Vesnyanochka: Games with songs for preschool and early school children]*. (5th ed.). Muzychna Ukraina [in Ukrainian].
- Yakovlev, V. P. (2021). Formuvannia fakhovykh kompetentnosti maibutnoho vchytelia muzyky na praktykumi zi shkilnoho repertuaru [Future music teacher’s professional competencies formation at the workshop on the school repertoire]. *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii [Aesthetics and ethics of pedagogical action]*, 24, 173–181. <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2021.24.255922> [in Ukrainian].

Одержано 23.03.2026 р. Рекомендовано 20.04.2026 р. Оприлюднено 05.06.2026 р.